GAZETA TRA

REDACŢIUNEA ŞI ADMINISTRAŢIUNEA:
BRAŞOVŬ, piaţa mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḐI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe şése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România şi străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe şése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ

Nr. 46. Mercurĭ, 26 Fevruarie

Braşovŭ 25 Februariu 1886.

Cuvintele rostite de D. M. Kogălniceanu în camera română, cu ocasiunea interpelărei sale privitóre la desţĕrarea celorŭ şése românĭ ardelenĭ, au produsŭ, cum se vede, nelinişte în sînulŭ magnaţilorŭ ţĕrei ungurescĭ.

„Marele“ istoriografŭ, profesorŭ şi academicianŭ ungurŭ Paulŭ Hunfalvy, din nascere: Hundsdorfer, a fostŭ însărcinatŭ a potolì acéstă nelinişte printr'o interpelare adresată d-lui ministru-preşedinte Tisza. Vorbele d-lui Kogălniceanu, — 'şi-au ḑisŭ magnaţii, — potŭ produce „mare iritaţiune“ între Românii din Transilvania, de aceea trebuescŭ desavuate. Biroulŭ de corespondenţe din Budapesta s'a grăbitŭ a ne telegrafia cuprinsulŭ interpelărei d-lui Hunfalvy şi rĕspunsulŭ primului ministru Tisza, prin care se vestesce tuturorŭ cetăţenilorŭ „de limba română“ din Ardealŭ, că nu esistă nicĭ o convenţiune, care sĕ îndreptăţéscă pe Românii din România a interveni în interesulŭ poporului românŭ din ţĕrile ungare.

Paulŭ Hunfalvy este mare meşterŭ în a întortochia fapte trecute şi presente şi în a sucì vorbele ómenilorŭ cum îi vine mai bine la socótélă. Aşa suntŭ obicĭnuiţĭ istoricii ungurĭ de aḑĭ, carĭ mergŭ până a pretinde, că locuitorii Europei au fostŭ odată Maghiarĭ, că chiar vechii Elinĭ au fostŭ Maghiarĭ, că Banulŭ Mărăcine séu Ronsard a fostŭ Maghiarĭ, că Radu Negru nu e decâtŭ Fekete Rudolf, póte chiar vr'unŭ strămoşŭ alŭ vestitului Hundsdorfer. Ḑicemŭ că-i mare meşterŭ, căcĭ una a ḑisŭ d. Kogălniceanu în interpelarea sa şi alta a scosŭ la maidanŭ d. Hunfalvy. Elŭ a întorsŭ fóia şi pĕcatele Ungurilorŭ, ce le-a scormonitŭ d. Kogălniceanu, s'a încercatŭ a-le încărca în spinarea guvernului austriacŭ de mai înainte.

Ce-a ḑisŭ d. M. Kogălniceanu?

A ḑisŭ că naţiunea maghiară este nerecunoscătóre şi că ómenii de statŭ ungurĭ nu-şĭ ţinŭ cuvêntulŭ datŭ în vremurĭ de rĕstrişte! De Austria n'a vorbitŭ alta, decâtŭ că guvernulŭ ei sĕ măniase asupra guvernului principelui Cuza, din care făcea parte d. Kogălniceanu, fiindcă acestŭ guvernŭ luase sub scutulŭ sĕu pe revoluţionarii ungurĭ trecuţĭ în România, dându-le ospitalitate.

D. Kogălniceanu a mai vorbitŭ nu de convenţiunĭ cu Austria, ci de convenţiunile încheiate între Domnulŭ Cuza şi Ungurii emigranţĭ, carĭ luptau pentru liberarea şi renascerea Ungariei. La aceste convenţiunĭ, ce le-a publicatŭ Kossuth în memoriele sale, a apelatŭ d. Kogălniceanu când a ḑisŭ:

„Aceste acte ne dau nouĕ Românilorŭ din România dreptulŭ de a ḑice şi noi unŭ cuvêntŭ în afacerile fraţilorŭ noştri românĭ de peste Carpaţĭ şi de a cere sfânta păzire a celorŭ stipulate în ele. Insĕ ni se va puté întêmpina, că împrejurările de atuncĭ schimbate suntŭ şi că prin urmare căḑute suntŭ şi promisiunile şi legăturile de atuncĭ. Ei bine d-lorŭ, întrebŭ, ómenii oneştĭ, patrioţĭ inteligenţĭ şi mai alesŭ ómenii de statŭ numai în nenorocire trebue sĕ 'şĭ ţină cuvêntulŭ datŭ? Eu socotescŭ că tocmai pentru că patrioţii ungurĭ au ajunsŭ la ţelulŭ sforţărilorŭ lorŭ, ei trebue sĕ facă onóre angajamentelorŭ lorŭ luate în timpulŭ restriştei“.

D. Kogălniceanu a ḑisŭ aşadér — décă corectŭ este pasagiulŭ citatŭ din „Monitorŭ“ — nu că România ar avé dreptŭ a se *amesteca*, ci numai că are dreptulŭ a *ḑice unŭ cuvêntŭ* în afacerile Românilorŭ de aicĭ şi în acésta găsimŭ o mare deosebire. A ḑisŭ mai departe că ómenii de statŭ maghiarĭ sunt *obligaţĭ moralicesce* a ţiné sémă de angajamentele lorŭ luate de bună voiă, când se aflau în nenorocire.

Apucătura d-lui Hunvalfy de-a vorbi de „tractate cu Austria“ şi a cere estrădarea lorŭ este prin urmare prea grosolană şi nu scimŭ ce scopŭ sĕ aibă interpelarea lui décă nu de a sedu… nou opiniunea publică maghiară, căcĭ în cee… privesce pe Românii ardelenĭ, nu-lŭ credemŭ … d. Hunfalvy atâta de simplu, ca sĕ voiéscă ai … nişti printr'o nouă întortochiare a faptelorŭ.

Broşura d-lui Mocsary.

(A Közmüvelődési egyletek és a nemzetiségi kérdés. Irta X. Y. Budapest, Kókai Lajos, 1886.)

(Urmare.)

Purtarea iesuitică a lui Tisza în cestiunea naţionalităţilorŭ nimicŭ nu o póte caracterisa mai bine, decâtŭ ordinaţiunea, ce a adresat'o comitatului Sătmarŭ pe temeiulŭ vestitei hotărîrĭ privitóre la arunculŭ de 1% dare (în scopulŭ reuniunilorŭ de maghiarisare, în contra cărei hotărîrĭ au apelatŭ d-nii Stefanŭ Bilţiu, Iónŭ Popŭ şi Lazarŭ Fernea — Red.). După ordinaţiunea aceea, Tisza aprobă hotărîrea şi pune numai condiţiunea, *„ca arunculŭ sĕ se întrebuinţeze astfelŭ, încâtŭ sĕ corĕspundă intereselorŭ cetăţenilorŭ ţĕrii de orice limbă, ţinêndu-se însĕ sémă de punctulŭ de vedere generalŭ de statŭ,* afară de acésta elŭ vrea sĕ reserveze guvernului şi controlulŭ în amĕruntele întrebuinţării. Mai departe, elŭ interḑice a se comunica altorŭ municipii hotărîrea (care de altmintrelea se cetise de multŭ în ḑiarele din tótă ţéra), ca şi cum ar voi sĕ împedece d'a se lua în alte comitate asemenea hotărîrĭ. Aşadéră trebue sĕ fiă mulţămite amêndouĕ partidele; Românii încă potŭ fi liniştiţĭ, că banii lorŭ nu se vorŭ întrebuinţa în contra intereselorŭ lorŭ, de acésta va îngriji deja Tisza! Dér ce valóre póte avea pentru sine acéstă asigurare faţă cu permisiunea oficială, *că arunculŭ se póte da în totŭ casulŭ societăţii Szechenyi şi altorŭ reuniunĭ de maghiarisare?* Negreşitŭ că în acelŭ comitatŭ se va argumenta în modulŭ obicĭnuitŭ: interesulŭ cetăţenilorŭ de altă limbă e în prima liniă acela, ca *însusindu'şĭ limba maghiară* sĕ se facă destoinicĭ d'a ocupa orĭce felŭ de oficii? Se mai póte încă şi adauge, că lăţirea maghiarismului este unŭ fórte importantŭ „punctŭ de vedere generalŭ de statŭ“? Décă Tisza ar fi cutezatŭ sĕ se opună curentului, décă ar fi vrutŭ sĕ intervină cu sinceritate onestă, ordinaţiunea sa ar fi trebuitŭ sĕ ţune astfelŭ: »*Deórece art. de lege XV din 1883 între scopurĭ culturale nu înţelege aceea, ca cetăţenii patriei de limba nemaghiară sĕ fiă desbrăcaţĭ de naţionalitatea lorŭ cu propriele lorŭ dărĭ, deórece o astfelŭ de procedere însemnéză totŭ atâta câtŭ a aţîţa naţionalităţile una contra alteia, ceea ce § 172 din codulŭ penalŭ o înşiră între acţiunile penale, nu potŭ aproba hotărîrea comitatului.*“

Celŭ ce în alte lucrurĭ nesocotesce cu atâta uşurinţă comitatele şi hotărîrile lorŭ, ca Tisza, ar fi pututŭ face acelaşĭ lucru şi cu acéstă ocasiune. Dér nu — Tisza primesce acestŭ Humbug, ce se practică sub titlulŭ de „cultură.« De aci se póte vedé, precum am amintitŭ deja mai susŭ, ce importante şi practice urmărĭ póte avé jioculŭ, ce părea la începutŭ póte nevinovatŭ, cu cuvêntulŭ: reuniune de cultură. Rĕspunderea pentru hotărîrea Sătmarului privesce de aci înainte şi pe Tisza; afacerea va veni pe tapetŭ anŭ de anŭ, fiindŭ că arunculŭ de dare trebue sĕ se hotărască în fiecare anŭ, şi cu acéstă ocasiune se va repeţi din nou totdéuna iritaţiunea. Cum se vorŭ mulţămi interesele cetăţenilorŭ patriei „de orice limbă,« se va arăta, precum şi aceea, că ce bunŭ serviciu s'a făcutŭ cu acésta causei păcii interne şi causei maghiarismului.

Fórte caracteristice suntŭ aserţiunile, ce le-a făcutŭ Tisza nu de multŭ în desbaterea generală asupra bugetului. A fostŭ surprindĕtorŭ, că s'a adusŭ în discuţiur… cestiunea naţionalităţilorŭ; e îmbucurătorŭ că în dietă discută cu totulŭ altfelŭ, seriosŭ, ér nu ca în pre… acéstă cestiune, care, abstracţiune făcêndŭ de rapor… cu Austria, după dreptulŭ publicŭ e cea mai impo… în acéstă ţĕră. Anume tonulŭ, în care s'a pror… Horanszki şi cu deosebire Helfy, corĕspunde depl… portanţei obiectului, nu-mĭ place însĕ acea deos… au făcut'o în privinţa iubirii de patriă între ce… rasă maghiară şi între cei de rasă nemaghiarĕ… gerea mea e, şi credŭ, că iubirea de patriă şi-…

cu…
ghiaris…
că eu prives…
tură agresivă. …
câteva observărĭ şi …
Grünwald. Antipatia lu…
maniă, pe care elŭ o numesce …
După părerea lui, maghiarismulŭ se îngustéză pe…
terenulŭ, pe care i-lŭ rupŭ valurile, provincii întregĭ, adecă Transilvania, ne scapă din mânĭ. Uniculŭ modŭ de mântuire a maghiarismului e, s'o rupemŭ cu Ungaria vechiă; patria nóstră numai astfelŭ póte deveni statŭ maghiarŭ, décă va fi statŭ europénŭ; sĕ creămŭ administraţiune bună, ca cea prusécă, sĕ cassămŭ autonomia comitatensă şi protestantă. Acésta e conclusiunea vorbirii lui, ca şi a tuturorŭ vorbirilorŭ lui precedente, Numai de aceea descrie elŭ periculŭ din partea naţionalităţilorŭ aşa de mare, ca sĕ facă sĕ-i priméscă opiniunea publică panacea, adecă cassarea instituţiuni vechiului comitatŭ şi rĕmăşiţele autonomiei protestante. Că ne scapă Ardealulŭ din mânĭ, e necontestabilŭ o esagerare; totŭ aşa de esagerată e susţinerea, că la acésta ducŭ scólele, în care se învéţă ura contra maghiarismului; afirmaţiunea, că terĕmulŭ maghiarismului se totŭ îngustă, e luată din aerŭ, şi progresulŭ celŭ mare ce se observă în oraşe o dă de minciună. Cererea utopistă d'a se crea o bună administraţiune ne face sĕ ne aducemŭ aminte de vorbele Domnului Cristosŭ: „Pentru aceea fiţĭ perfecţĭ, precum şi Tatălŭ vostru perfectŭ este.« Deveni-va óre de sine europeană, perfectă, administraţiunea, décă se va administra prin funcţionarĭ numiţĭ? *Póte-se óre închipui o administraţiă şi justiţiă, nu perfectă, ci numai onestă, décă problema ei va fi maghiarisarea cu tóte mijlócele, carĭ stau statului la disposiţiune?* Da, va fi *o administraţiune ca cea rusescă în Polonia...*

Dér ce a ḑisŭ Tisza? A ḑisŭ, că va respinge orĭce pretenţiune esagerată a naţionalităţilorŭ, dér că de altă parte nu va satisface nicĭ pretenţiunilorŭ şovinismului maghiarŭ. Din causa acestei atitudinĭ a sa e espusŭ, a ḑisŭ elŭ, necurmatelorŭ atacurĭ atâtŭ dintr'o parte câtŭ şi dintr'alta şi de aci conchide elŭ, că a apucatŭ pe calea cea dréptă. Dér acea înţelepciune de statŭ, care se caracteriséză în cunoscuta fabulă despre capră şi varḑă, în casulŭ acesta totuşĭ nu se dovedesce, căcĭ afirmaţiunea ministrului-preşedinte, că se opune pretenţiunilorŭ şovinismului maghiarŭ, nu corĕspunde adevĕrului. E nevoiă pentru acésta de o mai lovitóre dovadă, decâtŭ cu… este aprobarea hotărârii comitatului Sătmar… îşĭ atribue tocmai sie'şĭ meritulŭ, c…
tivitatea reuniunilorŭ de cult…
reuniunile numai nu vorŭ …
fi de mare folosŭ patrie…
este aci érăşĭ espresi…
sie'şĭ meritulŭ, că …
întăritŭ în mĕsur…
puternicŭ se si…
de succesŭ.…
de maghi…
gloria …
care …
şov…
îr…

…oua …e, cu pu- …ia, că ele cu …erviciulŭ scopuri- …nifestă transformarea … Observŭ, că susţinerea ju- …u ca factorĭ politicĭ n'a fostŭ combătută în …misiune şi credŭ că nicĭ în cameră nu se va combate, deşi în faţa representaţiunei parlamentare şi a presei libere nemărginite (?) o acţiune politică a jurisdicţiunilorŭ este aprópe cu totulŭ superfluă. *Trebue sĕ se validiteze supremaţia statului.* Dreptulŭ de statŭ ungurescŭ înţelege sub autonomiă, că la noi municipiu şi jurisdicţiune suntŭ o noţiune de dreptŭ de statŭ cu totulŭ identicŭ. E naturalŭ, ca statulŭ sĕ-şĭ estindă dreptulŭ de supraveghiare şi de controlŭ. Actualulŭ proectŭ de lege strînge şi mai multŭ prin fişpanĭ, legăturile dintre administraţiunea de sine şi dintre guvernulŭ statului, şi anume nu prin vătămarea (?) cercului de dreptŭ autonomŭ, ci prin aceea, că dreptulŭ de supraveghiare alŭ fişpanului se estinde şi asupra organelorŭ statului. Proiectulŭ de lege susţine alegerea funcţionarilorŭ municipalĭ, fiindŭ că funcţionarulŭ alesŭ este unŭ funcţionarŭ politicŭ multŭ mai bunŭ, decâtŭ celŭ numitŭ, căruia oficiulŭ îi este patria. Organele financiare rareorĭ au simţŭ pentru miseria generală şi esperiinţa a doveditŭ multele plângerĭ în contra procederii lorŭ necruţătóre, au încetatŭ, decând li s'a datŭ jurisdicţiunilorŭ o influinţă în acéstă privinţă. E adevĕratŭ, că cestiunea dominaţiunei naţionale în Ungaria atêrnă de corpulŭ funcţionarilorŭ, dér tocmai de aceea ar fi unŭ pasŭ cutezătorŭ, décă prin o administraţiune de statŭ şi prin estiparea funcţionarilorŭ acum aleşĭ amŭ voi în urma numirei lorŭ sĕ 'i aducemŭ pe aceştia în contrastŭ cu poporulŭ guvernatŭ de ei. In timpulŭ mai nou se 'ncércă unii a formula cu tótă forţa din necesitatea administraţiunii de statŭ o cestiune de naţionalitate, dér acésta'i o greşélă nenorocită. De o bună administraţiune are nevoiă totŭ aşa de multŭ Slovaculŭ ca şi Maghiarulŭ, Germanulŭ séu Românulŭ. Fiecare cetăţénŭ alŭ statului nostru ia parte la administrarea de sine, precum nu esistă peste totŭ nicĭ o deosebire (?) în esercitarea drepturilorŭ politice între naţionalităţĭ. Naţiunea, ce esista odinióră numai din Ungurĭ a împărţitŭ (?) tóte drepturile ei cu cetăţenii statului. Instituţiunile nóstre suntŭ aceléşĭ (?) în ţinuturile locuite de Românĭ

… plânge (?) că administra- …r nu naţionalităţile se plângŭ …inistraţiune autonomă, ci hi- …straţiunii de statŭ. Proiectulŭ …ile administraţiunei nóstre nu- … dreptulŭ de supraveghiare …traţiune bună nu trebue sĕ fiă …ptă şi nepartială. Pe fişpanulŭ …une sub puterea disciplinară a … póte ḑice, că ar fi scutitŭ de orĭ …atêrnă cu totulŭ de guvernŭ. (Ar- …ḑicerĭ în drépta). Pe elŭ îlŭ scu- …ea guvernului. Raportorulŭ presintă …ile în acéstă afacere, recomandândŭ … spre primire.

…udovic Tisza vorbesce pentru proiectŭ, … prin noua lege se validitéză în casŭ de …te părţile administraţiunei influinţa guvernului … atâtŭ din punctulŭ de vedere alŭ controlului …a autorităţilorŭ locale, câtŭ şi din punctulŭ de ve- … alŭ susţinerii statului unitarŭ. Fără o astfelŭ de lege …u póte fi responsabilŭ cu privire la esistenţa neturburată şi la întărirea statului unitarŭ ungurescŭ, a acelui statŭ unitarŭ ungurescŭ, precum l'a definitŭ de curêndŭ atâtŭ de escelentŭ Desider Szilagyi. După convingerea lui, numirea pe viéţă a funcţionarilorŭ administrativĭ ar fi (?) unulŭ din cele mai importante mijlóce pentru îmbunătăţirea radicală a administraţiunei. Prin acésta nu se vatămă (?) autonomia municipală. In proietŭ nu se aplică numirea funcţionarilorŭ, dér vede unŭ progresŭ în acéstă privinţă. Causa e că numai 4 municipii s'au pronunţatŭ pentru numirea funcţionarilorŭ pe viéţă. Elŭ primesce proiectulŭ de lege în generalŭ

(Va urma.)

SCIRILE ḐILEI.

Ministru de finance ungurescŭ a adresatŭ tuturorŭ inspectorilorŭ de dare o ordinaţiune, în care îi face atenţĭ la disposiţiunea ordinaţiunei cuprinse în N-r. 7 din »Penzügyi Közlöny« 1881, în urma căreia pregătirea protocólelorŭ de licitare, alcătuirea raporturilorŭ ş. a. la exmisiunĭ la faţa loculuĭ au sĕ se facă în órele de séră, în ḑilele de Duminecă şi sĕrbătóre; de aci resultă că, întru câtŭ nu e împreunatŭ nicĭ unŭ periculŭ cu întârḑiarea, nicĭ o secuestare nu e permisŭ a se face Dumineca şi sĕrbătórea, a se licita Dumineca şi sĕrbătórea, fiindŭ directŭ opritŭ acésta deja în anulŭ 1883.

—x—

Joi în 27 Februariu va fi ântéia conferinţă literară din postulŭ Pascelorŭ, ce se va ţiné în sala gimnasului românŭ de aci, la 7 óre séra. Părintele V. Voina va vorbi despre „caracterulŭ femeescŭ.«

—x—

Din *Sighişóra* ni se scrie, că *protopresbiterŭ* alŭ tractului Sighişórei s'a alesŭ fostulŭ adm. protop. *Demetriu Moldovanŭ*, cu 31 voturĭ din 48. Candidaţii Titu Gheaja a întrunitŭ 6, Stefanŭ Albu 11 voturĭ. Corespondentulŭ ne comunică, că organele administrative unguresci au esercitatŭ o presiune ne mai pomenită în contra alesului Moldovanŭ. Dér cu ce dreptŭ organele administraţiunei unguresci îşĭ viră lingura unde nu le ferbe óla?

—x—

In *Bölön*, comit. Trei-Scaune, difterita răpesce pe fiecare ḑi câte 2—3 copii. Scólele s'au închisŭ.

—x—

Ministrulŭ de interne ungurescŭ atrage printr'o nouă ordinaţiune atenţiunea autorităţilorŭ asupra ruşinosului *comerciu cu fete*, ce se face în *Ungaria* de nisce agenţĭ, carĭ le ducŭ în orientŭ până prin India ostică. Ordinaţiunea cere cea mai mare stricteţă la darea paşapórtelorŭ pentru fete tinere şi pedepsirea seducĕtorilorŭ şi agenţilorŭ.

—x—

Poliţia din Cluşiu a descoperitŭ acolo unŭ cuibŭ de hoţĭ. S'au confiscatŭ o mulţime de lucrurĭ furate.

—x—

»Pozor« publică unŭ articulŭ alŭ unui membru alŭ aristocraţiei croate, în care »ideia de statŭ maghiarŭ« e declarată de unŭ periculŭ imensŭ pentru Croaţia şi îndémnă la unire pe toţĭ patrioţii croaţĭ.

—x—

Intre Viena şi Brünn, distanţă de 114 căilometri, s'a stabilitŭ comunicaţiunea telefonică. Funcţionarea telefonului, după proba făcută, e sigură, uşóră şi repede.

—x—

„Monitorulŭ oficialŭ“ din *Bucurescĭ* publică decretulŭ, prin care d generalŭ *Al. Anghelescu* este numitŭ ministru de rĕsboiu.

—x—

Atâtŭ în senatŭ câtŭ şi în camera din Bucurescĭ s'au presentatŭ propunerĭ d'a se abroga legea asupra străinilorŭ, deórece guvernulŭ a abusatŭ de ea. Propunerea a fostŭ respinsă la senatŭ şi nicĭ vorbă, că şi la cameră va avea aceeaşĭ sórte.

—x—

In ḑilele trecute unŭ Evreu din Ploeştĭ fŭ dusŭ la sinagogă, ca sĕ facă unŭ jurĕmêntŭ pe tablele legei. Rabinulŭ, înainte de a se efectua jurĕmêntulŭ, făcŭ tabloulŭ consecinţelorŭ unui jurĕmêntŭ falsŭ. Israelitulŭ rĕmase uimitŭ în faţa acelui tablou, nu mai voi sĕ jure, plecă posomoritŭ acasă şi murĭ.

—x—

Unŭ *oficerŭ circasianŭ* din garda imperială rusă a sositŭ în *Bucurescĭ*, ḑice „Rĕsboiulŭ,“ fiindŭ însărcinatŭ, precum se vorbesce, sĕ mérgă la *Sofia* spre a da prinţului *Alexandru* o scrisóre din partea Ţarului.

Cine suntŭ alegĕtorii în Transilvania?*)

Nimicŭ nu dovedesce aşa de lămuritŭ esclusivismulŭ ungurescŭ, nedreptatea şi batjocura cea mare, ce se face cu popórăle nemaghiare ale Transilvaniei, ca legea electorală ardelénă. Nu se ferescŭ stăpânii dela putere a veni în cele mai absurde contradicţiunĭ cu sine însuşĭ, nu se genéză a se face ridiculĭ în faţa Europei, nimicŭ nu cruţă, când e vorbă de detrimentulŭ şi neîndreptăţirea cetăţenilorŭ de altă rassă, aşa câtŭ omulŭ trebue sĕ admire órba cutezanţă, ce o mână de ómenĭ şi-a arógă, batjocurindŭ milióne de poporŭ, carĭ de nenumĕrate orĭ şĭ-au versatŭ sângele şi averea pe altariulŭ patriei lorŭ, şi carĭ formézä puterea şi maioritatea absolută în acestŭ statŭ.

Primulŭ signalŭ alŭ prigonirilorŭ ni-s'a datŭ la 18 Febr. 1867, când, fără a fi luaţĭ câtŭ de puţinŭ în sémă, fără învoirea nóstră, s'a decretatŭ unirea Transilvaniei cu Ungaria. De atuncĭ apoi totŭ mai rĕu şi rĕu mai rĕu. Ungurii voiescŭ sĕ ne facă cu puterea se uitămŭ, că a fostŭ o-dată unŭ Ardealŭ autonomŭ şi de sine stătătoriu,

*) Publicămŭ acestŭ articulŭ, care ne vine dela unŭ proprietarŭ de frunte. Elŭ tractéză o temă cunoscută şi până acum destulŭ de variată, dér o temă de tristă actualitate, ce trebuesce mereu reinprospetată în memorie. — Red.

…LETONŬ.

…ĭ-muntenĭ.

…ei ḑile întregĭ …le regulă de … oile, séu … rĕmâne …tră şi …ifă- …ta

carĭ n'au nicĭ călindarŭ nicĭ orológe, cu acurateţă ḑilele de sĕrbătóre şi de postŭ şi timpulŭ. Anume suntŭ pentru toţĭ Românii sĕrbătorile Pascilorŭ de cea mai mare importanţă, şi chiarŭ şi cei mai sĕracĭ caută sĕ-şĭ procure pentru aceste sĕrbătorĭ vinŭ şi carne. Ceremoniile bisericei lorŭ le ţinŭ cu zelŭ laudabilŭ şi cinstescŭ pe preoţii lorŭ cu cea mai mare devoţiune. Fiindcă preoţii se căsătorescŭ totdéuna cu fete din poporulŭ lorŭ, îşĭ întărescŭ influinţa asupra poporului fórte tare, deórece trăescŭ în chipulŭ acesta în poporŭ şi cu poporulŭ.

Intâlnindu-se cu unŭ preotŭ, tênĕrŭ şi bĕtrânŭ îşĭ plécă genunchii şi din mare depărtare îşĭ ia pălăria seu căciula de pe capŭ. Cei mai aprópe de elŭ se îmbul-…escŭ împrejurulŭ lui, ca sĕ-i sĕrute mâna. Cu liniştită …mnitate şi cu multă afabilitate primesce părintele acéstă …e. Preoţii greco-orientalĭ sciu întotdéuna sĕ se pórte …rochienii lorŭ cu unŭ felŭ de popularitate confiden-… fără sĕ 'şĭ deróge ceva din demnitate. Şi înfăţi-…orŭ esternă este în cele mai multe casurĭ fórte … Imposanta figură, costumulŭ celŭ pomposŭ, pĕ-…lungŭ, ce se întinde în plete peste umerĭ şi … şi barba cea bine îngrijită le dă unŭ aspectŭ …patriarchalŭ. Cumcă şi mai mulţĭ preoţĭ ro-…'au distinsŭ în bisericele lorŭ prin înaltă eru-…evĕrată cultură modernă este bine cunos-

După natura lucrului stă cultura acestorŭ Românĭ munteni pe o tréptă fórte de josŭ. Locuinţele lorŭ se află în cele mai multe locurĭ tare risipite şi depărtate unele de altele, încâtŭ şi décă ar esista o şcólă, şcolarii totuşĭ arŭ avé sĕ mérgă fórte departe până la şcólă. Pentru aceea stă rĕu cu cetitulŭ şi cu scrisulŭ. Relaţiunile sociale încă suntŭ tare restrînse. Cine sĕ facă aicĭ visite? Cu ce sĕ 'şĭ petrécă? Mulţĭ din aceştĭ locuitorĭ de munţĭ au îmbĕtrânitŭ şi au încăruntitŭ, şi în tótă viéţa lorŭ n'au fostŭ mai departe decâtŭ până la Câmpina (unŭ orăşelŭ în România aprópe de Carpaţĭ, pe drumulŭ dela Braşovŭ spre Ploeştĭ). Ce facŭ fraţii lorŭ colo josŭ pe şesulŭ celŭ nemărginitŭ de mare séu chiarŭ în strălucita cetate regală Bucurescĭ, sciu ei numai din istorisirea vre-unui vecinŭ, care a fostŭ odată acolo în vre-o afacere. Acuma, fiindcă mulţĭ feciorĭ au servitŭ şi servescŭ în armată, merge mai bine şi în acéstă privinţă, deórece aceştia umblă adeseorĭ departe prin ţéră şi apoi, după ce se reîntorcŭ în liniştita colibă a patriei lorŭ, nu potŭ istorisi destulŭ despre lucrurile minunate, ce le-au vĕḑutŭ ei colo josŭ.

Mai multă viéţă veni în acéstă singuratică regiune şi prin aceea, că curtea regală română şĭ-a ḑiditŭ pompósa reşedinţă de véră la Sinaia; şi în chipulŭ acesta şĭ-a mai ḑiditŭ mulţĭ boerĭ şi demnitarĭ avuţĭ vile séu case de ţéră încântătóre în apropierea reşedinţei regale.

»Ardealulŭ este mortŭ, numai Ungaria trăesce!“ se aude strigândŭ prin dieta dela Pesta.

De faptŭ însĕ Maghiarii nicĭ-decum nu lucră ca şi cum Ardélulŭ ar fi unitŭ cu Ungaria. In administraţiune, în legĭ, în constituţiă, adecă mai în tóte aflămŭ Ardélulŭ cu totulŭ separatŭ de Ungaria.

Mai alesŭ legea electorală a Ungariei nicĭ pe departe nu se póte asĕmena cu a nóstră. La ei e multŭ mai liberală acéstă lege, fiindŭ că maioritatea o formézā Maghiarii. La noi? Sĕ te ferésca Dumneḑeu! Legea nóstră electorală favoriséză mai vîrtosŭ numai trei clase de ómenĭ: pe magnaţĭ, séu proprietarii marĭ de pămêntŭ, pe meseriaşii de pe la oraşe şi pe proletarii numiţĭ nobilĭ (nemes ember). Românii nu suntŭ cuprinşĭ în nicĭ una din aceste trei clase. Istoria ne spune, că ei totŭ-déuna au fostŭ prigoniţĭ, aşa câtŭ se nu pótă înainta nicĭ în sciinţă, nicĭ în cultură, nicĭ în avere. Pentru aceea proprietarĭ marĭ de pămêntŭ noi Românii avemŭ fórte puţinĭ.

Avemŭ însĕ proprietarĭ micĭ, moşierĭ, ómenĭ cinstiţĭ, cu nume bunŭ şi consciinţă curată, cum de regulă este poporulŭ nostru, însĕ aceştia suntŭ eschişĭ dela dreptulŭ de alegere prin modificarea din 1874 a legei electorale, articlu II din 1848, prescriindu-se pentru sate micĭ şi marĭ unŭ censŭ de 84 fl. ca venitŭ catastralŭ. (Articululŭ XXXIII. Novelarŭ). Prin urmare, ca proprietarulŭ de pămêntŭ sĕ pótă fi alegĕtorŭ se poftesce sĕ aibă celŭ puţinŭ 18 fl. 72 cr. contribuţiune de pămêntŭ, afară de aruncurile erariale, carĭ érăşĭ facŭ celŭ mai puţinŭ a patra parte. Prin punerea unorŭ condiţiunĭ ca acésta, dreptulŭ electoralŭ se restrînge numai la proprietarii marĭ de pămêntŭ şi la magnaţĭ, carĭ, precum am arĕtatŭ, suntŭ mai toţĭ Ungurĭ, ér poporulŭ economŭ, fiind că prin contribuţa moşielorŭ sale nu póte corespunde censului celui mare de alegĕtorŭ, — *eo ipso* este eschisŭ dela dreptulŭ de alegere.

Pentru ca însĕ acéstă neîndreptăţire sĕ nu atingă şi pe poporulŭ maghiarŭ, stăpânii dela putere au aflatŭ de bine a-i acorda acestuia sufragiulŭ universalŭ, sub titlulŭ de nobilŭ (nemes ember). Sub acestŭ titlu se vîrescŭ ca alegĕtorĭ mai toţĭ netrebnicii, calicii şi vagabunḑii numai sĕ fiă de nascere Ungurĭ, pentru că »minden magyar nemes ember« (Maghiarii toţĭ suntŭ de némŭ, nemeşĭ, nobilĭ) şi apoi ca »nemeşĭ‘ au dreptulŭ de alegere. Mai de multŭ s'a decretatŭ, ce e dreptŭ, prin lege dreptulŭ electoralŭ alŭ nobililorŭ din Ardealŭ nu ca dreptŭ ereditarŭ, ci ca valabilŭ pe viaţă numai pentru acei »nemeşĭ“, carĭ trăiau pe atuncĭ, fără a trece însĕ şi la descendenţii lorŭ. Dér sĕ veḑĭ lucrulŭ naibei, aceştĭ »nemeşĭ« maghiarĭ nu se împuţinéză mai de felŭ, ca şi cum ar fi nemuritorĭ. Décă pe tată îlŭ chiamă „János«, pe fiu încă şi-lŭ botéză Iános; şi décă Iános celŭ bĕtrânŭ móre, rĕmâne în loculŭ lui János celŭ tênĕrŭ, care sub numele tătêne-sĕu nu vré nicĭ decum sĕ lipsésca dela urnă. Astfelŭ deşi prin lege li s'a luatŭ dreptulŭ ereditarŭ, »nemeşii‘ însĕ nu se prea rărescŭ; şi décă regimulŭ lui Tisza va susta încă o sută de anĭ. şi nemeşii vorŭ trăi 100 de anĭ, căcĭ prin atotŭ putinţa lui li s'a datŭ lorŭ viéţă vecînică.

Mai favoriséză legea electorală din Transilvania pe comercianţĭ, pe măestri şi industriaşĭ, carĭ formézā aprópe esclusivŭ populaţiunea de prin oraşe. In privinţa acestora legea electorală poftesce unŭ aşa bagatelŭ censŭ, încâtŭ cei mai mulţĭ orăşenĭ suntŭ înzestraţĭ cu dreptulŭ de alegere. Noi Românii însĕ avemŭ relativŭ puţinĭ orăşenĭ, deórece încă de pe timpulŭ lui Verbőczi prin decretulŭ unirei celorŭ trei naţiunĭ (unio trium nationum) Românulŭ era impedecatŭ dela învĕţarea măestrielorŭ, luânduli-se dreptulŭ de a intra în »ţehurile‘ (coetus) măestrilorŭ. Prin acésta naţiunea română a rĕmasŭ până în timpii cei mai noi lipsită de clasa mijlociă, care de regulă formézā populaţiunea oraşelorŭ, ér poporulŭ românŭ dela sate a începutŭ a despreţui măestria ca pe unŭ ce străinŭ şi ne propriu lui.

Sĕ mai află însĕ în ţéra nóstră Jidanĭ, Armenĭ şi alţĭ »patrioţĭ« modernĭ fără vr'unŭ caracterŭ naţionalŭ, carĭ pentru interesele lorŭ personale îşĭ vêndŭ şi sufletulŭ lui Tisza. Veḑĭ bine acestora încă li se dă dreptulŭ de alegere sub titlulŭ de **inteligenţĭ**. Pentru ca de acestŭ titlu sĕ nu pótă profita şi inteliginţa nóstră, care constă mai cu deosebire din preoţĭ şi învĕţătorĭ, s'a adusŭ măestrita lege, ca preoţii şi învĕţătorii numai aşa se pótă fi induşĭ în lista electorală, décă vorŭ puté documenta, că au avutŭ o locuinţă stabilă şi au plătitŭ contribuţiune în acelaşĭ locŭ celŭ mai puţinŭ în decursŭ de doi anĭ. Cine cunósce împrejurările preoţilorŭ şi învĕţătorilorŭ nostri va afla numai decâtŭ, că prin acésta fórte multŭ s'a restrînsŭ pentru ei dreptulŭ de alegere. Şi décă pe lângă tóte aceste condiţiunĭ îşĭ póte elupta icĭ, colea şi câte unŭ nemaghiarŭ dreptulŭ de alegere, se frunḑerescŭ bine protocólele de dare şi décă s'a observatŭ la óre care o restanţă orĭ câtŭ de bagatelă — fiă chiarŭ de unŭ cruceru — din anulŭ precedentŭ, acela numai decâtŭ este ştersŭ din lista electorală.

Mai concede legea electorală fiă-cărei comune micĭ, sub 100 fumurĭ, ca sĕ fiă representată prin unŭ alegĕtorŭ, şi cele marĭ, de peste 200 fumurĭ, prin duoi alegĕtorĭ; dér nicĭ acestŭ dreptŭ nu este făcutŭ în favorulŭ nostru, deórece legea spune, că numai acela are dreptulŭ de a fi alesŭ ca representantŭ electoralŭ alŭ unei comune, care este şi alegĕtorŭ; prin urmare, fiindŭ că alegĕtorii — precum am arătatŭ — suntŭ de regulă Maghiarĭ, şi representanţii electoralĭ ai comunelorŭ încă suntŭ de regulă Maghiarĭ, şi încă cu câte 2 voturĭ. Afară de aceea comitetele comunale încă suntŭ cu aşa măestriă alcătuite, încâtŭ numai pe acela îlŭ alegŭ şi numai aceea facŭ, ce cere interesulŭ ungurescŭ.

Din aceste trăsurĭ a legei nóstre separate electorale — care formézā fundamentulŭ constituţiunei — orĭ cine se póte convinge uşorŭ, câtŭ de nedréptă şi asupritóre este pentru noi acéstă constituţiune

Pentru ilustrare sĕ luămŭ de es. comitatulŭ Cluşiului. Acestŭ comitatŭ, care cuprinde în sine şi partea cea mai mare a Câmpiei, se întinde dela unŭ munte începêndŭ şi până mai în celălaltŭ, cuprinḑêndŭ 240,000 locuitorĭ împărţiţĭ în patru cercurĭ electorale, — afară de Cluşiu, care ca oraşŭ e de sine stătătorŭ. Băgaţĭ bine de sémă, că 240,000 locuitorĭ suntŭ representaţĭ în dieta ţĕrei numai prin patru deputaţĭ, va sĕ ḑică celŭ mai puţinŭ 50,000 locuitorĭ se vinŭ pe unŭ deputatŭ. Acésta se întêmplă într'unŭ comitatŭ, unde celŭ mai puţinŭ 9 din 10 părţĭ a locuitorilorŭ suntŭ de naţionalitate Românĭ.

Cu totulŭ altmintrelea stă însĕ lucrulŭ în părţile locuite de Maghiarĭ. Aci patru, multŭ cincĭ mii de locuitorĭ îşĭ au deputatulŭ lorŭ. Ba în unele comune ungurescĭ, cum de esemplu: Sicŭ, Breţcŭ, Ó-Falu şi altele, abia décă se vinŭ 5—600 locuitorĭ pe unŭ deputatŭ, aşa câtŭ contribuţia acestora póte nicĭ nu este de ajunsŭ pentru a plăti diurnele deputatului.

Află déră iubite cetitorŭ, câtŭ de oribilă este batjocura ce o aruncă legea constituţională a Ungariei asupra sîrmanilorŭ locuitorĭ nemaghiarĭ din Ardélŭ. In generalŭ ḑicêndŭ, dintre nemaghiarĭ se vinŭ în numĕrŭ rotundŭ la 50,000 locuitorĭ pe unŭ deputatŭ, pe când dintre Maghiarĭ abia 4—5000 locuitorĭ, ba în alte părţĭ şi numai 5—600 pe unŭ deputatŭ.

Unŭ raportŭ alŭ vice-comitelui Gyarmathi Miklos despre starea administrativă a comitatului Cluşiu pe anulŭ 1884 (Alispáni jelentés Kolozsvármegye közigazgatási állapotárol az 1884-ik évben etc.) ne arată destulŭ de lămuritŭ, câtŭ de batjocoritóre este pentru noi acéstă lege electorală. Acestŭ raportŭ ne spune, că în comitatulŭ Cluşiului, — despre care scimŭ că are 240,000 locuitorĭ, dintre carĭ nouĕ părţĭ suntŭ Românĭ — se află numai 3652 de alegĕtorĭ. Dintre aceştia 1282 suntŭ alegĕtorĭ după dreptulŭ nobilitarŭ (régi jog,) adecă Ungurĭ de tótă categoria: nădrăgarĭ (jupânĭ,) calicĭ, flenduroşĭ şi mai scie D-ḑeu câţĭ traşĭ impinşĭ, dér botezaţĭ cu numele de »*nemes.*“ Aşa déră din bagatelulŭ numĕrŭ de 3652 alegĕtorĭ mai bine de a treia parte este dăruitŭ „nemeşilorŭ“ maghiarĭ, carĭ în parte fórte mare suntŭ simpli proletarĭ. — 887 alegĕtorĭ suntŭ după censulŭ de pămêntŭ şi case. Acestŭ numĕrŭ îlŭ formézā mai vêrtosŭ aristocraţii, boeraşii şi alţĭ proprietarĭ marĭ de pămêntŭ, carĭ, precum amŭ arĕtatŭ, mai fără escepţiune suntŭ Maghiarĭ şi de carĭ din cele 237 comune ale comitatului fórte puţine suntŭ scutite. Alţĭ 326 alegĕtorĭ suntŭ după venitŭ, va sĕ ḑică arendatorĭ de maşinĭ, de cârcĭme şi altele, carĭ veḑĭ bine suntŭ de regulă Jidanĭ şi Armenĭ, căcĭ dintre Ungurĭ puţinii, ce suntŭ, se numĕră la nobilĭ. Ceilalţĭ Jidanĭ, Armenĭ şi alţĭ »bunĭ patrioţĭ« din comitatŭ, carĭ nu se cuprindŭ sub acésta rubrică, iau parte la alegere sub titlulŭ de *inteligenţĭ*, a cărora numĕrŭ érăşĭ se urcă la 601. Din numĕrulŭ alegĕtorilorŭ până aci înşiraţĭ 372 suntŭ provĕḑuţĭ cu douĕ voturĭ, ca representanţĭ ai comunelorŭ.

Étă déră alegĕtorii din comitatulŭ Cluşiului! Din numĕrulŭ de 3652 alegĕtorĭ câţĭ suntŭ mai restéză numĕrulŭ de 183, carĭ suntŭ după censulŭ de pămêntŭ şi casă, conformŭ § 5. Acestŭ numărŭ este alŭ nostru, respective alŭ poporului, dér şi în acestŭ numĕrŭ se află neromânĭ.

Poftiţĭ şi judecaţĭ şi vĕ convingeţĭ, décă unŭ statŭ cu asemenea lege electorală, escepţională, nedréptă şi despotică mai merită sĕ pórte numele de constituţionalŭ. Inţelegeţĭ dér pentru ce Românilorŭ din Ardealŭ li suntŭ mânile legate prin acéstă lege electorală.

Folósele frăgarilorŭ.

Frăgarii iubescŭ orĭ ce solŭ, afară de celŭ apătosŭ. Ei se potŭ planta chiarŭ şi în nesipulŭ sborătortŭ şi prin acésta unŭ atare locŭ póte deveni unŭ păşunatŭ bunŭ. Frăgarii se potŭ planta cu avantagiu şi pre marginele semênăturilorŭ, pentru că abia esistă arbore séu pomŭ, care se arunce aşa puţină umbră asupra semênăturilorŭ, ca şi frăgarii, mai alesŭ, décă se cultivéză regulatŭ şi se ciontéză sistematicŭ; apoi frăgarii nu-şĭ întindŭ aşa departe rădĕcinele, precum d. e. acatii. Din îi se póte obţine lemnŭ bunŭ de instrumente; ér din ramii, ce se ciontéză, materialŭ de focăritŭ, ceea ce ncă este unŭ avantagiu destulŭ de mare, mai alesŭ în locurile acelea, unde poporulŭ în detrimentulŭ economiei sale s'à îndatinatŭ a face focŭ cu paie.

Fructele frăgarilorŭ încă dau unŭ folosŭ însemnatŭ: cu deosebire poporulŭ mai sĕracŭ, care nu e în stare a-şĭ procura cu banĭ scumpĭ fructe mai nobile, ia mare folosŭ din fructele frăgarilorŭ. In unele locurĭ pregătescŭ din ele chiar şi lictarŭ, ce-lŭ folosescŭ preste érnă ca delicateţe. Sĕmênţa se póte vinde pre la institutele de mĕtăsăritŭ cu câte 50 cr. copulŭ, ér la neguţătorii de sĕmênţurĭ şi mai scumpŭ. Intr'alte părţĭ pregătescŭ din sĕmênţa frăgarilorŭ unŭ felŭ de uleiu luminătorŭ, ér din fructele lorŭ o bĕutură spirituósă de bunŭ gustŭ. Apoi cine nu scie, că fructele frăgarilorŭ prestéză porcilorŭ şi cu deosebire galiţelorŭ unŭ nutrimentŭ minunatŭ.

Abstrăgêndŭ însĕ dela acestea folóse ale frăgarilorŭ, folosulŭ şi avantagiulŭ lorŭ principalŭ consistă în frunḑele lorŭ. Cu câtă plăcere le mânca acestea oile în ḑilele de tómnă, pentru aceea în ţinuturile nesipóse unde spre tómnă păşunatele suntŭ aşa ḑicêndŭ arse, frunḑele de frăgarĭ formézā unŭ nutrimentŭ considerabilŭ. In Italia, după ce bruma ânteia a pişcatŭ frunḑele şi acelea începŭ a cădé, le adună şi le punŭ în gropĭ, carĭ la fundŭ suntŭ mai înguste şi spre vêrfŭ mai largĭ, aicĭ se aşéḑă stratŭ de stratŭ şi fiecare stratŭ se preseréză cu sare. Frunḑele de frăgarĭ astfelŭ tractate dau vacilorŭ cu lapte unŭ nutreţŭ bunŭ.

Dér preste tóte acestea frunḑele frăgarilorŭ formézā condiţiunea principală a mĕtăsăritului. In respectulŭ acesta se póte ḑice, că deşi astăḑĭ mĕtăsăritulŭ în ţéra nóstră e numai la începutulŭ desvoltărei sale, totuşĭ venitulŭ anualŭ alŭ unui frăgarŭ pe lângă folósele amintite se póte pune la 12—14 fl. în ţinuturile, unde se cultivéză vermĭ de mĕtasă. In comitatulŭ Şiopronŭ douĕ domenie au luatŭ în restimpŭ de 2 anĭ 900 fl. v. a. din vinderea frunḑelorŭ de frăgarĭ. Fără îndoélă, că după ce se vorŭ învinge greutăţile iniţiarei, adecă după ce se va desvolta acestŭ ramŭ de industriă, se va urca preţulŭ frăgarilorŭ şi la noi ca în Italia, unde preţulŭ frunḑelorŭ de pe unŭ frăgarŭ se urcă la 50—60 cr., la judecarea acestui preţŭ însĕ trebue computatŭ şi aceea, că frăgarii se potŭ planta şi în atare locŭ, ce altcum nu s'ar puté folosi şi apoi pretindŭ o îngrijire cu multŭ mai puţină, decâtŭ orĭcare altŭ pomŭ. La tóte acestea avantage se mai adaugă şi acelŭ folosŭ, că frăgarii mai multŭ decâtŭ orĭ care arbore séu pomŭ potŭ sĕ facă, ca poporulŭ sĕ îmbrăcişeze şi sĕ lăţésca mai cu căldură causa inarborărei.

Luândŭ în considerare tóte aceste folóse ale frăgarilorŭ nu se póte în destulŭ recomênda celorŭ ce stau în atingere inmediată cu poporulŭ, şi aceştia suntŭ preoţii, învĕţătorii şi antistiele comunalĭ, ca sĕ se nisuéscă din rĕsputerĭ a promova în cerculŭ lorŭ cultivarea frăgarilorŭ.

Frăgarĭ se potŭ procura din mai multe locurĭ. In grădina gimnasială din Blaşiu se află o mulţime. De aicĭ încă se potŭ procura frăgarĭ, bucata, după mărime, cu câte 10, 15, 20 şi 25 cr. v. a. — Cei ce au voiă a cumpăra, bine voiéscă a se adresa la redacţiunea „Fóiei scolastice“ în Blaşiu.

(„Fóia scolastică“)

Hotelurile (ospĕtăriile) cele marĭ, mulţimea de streinĭ încurăgéză şi pe locuitorii depărtaţĭ din munţĭ sĕ mérgă cu simplele lorŭ producte în susŭ la Sinaia, deórece untulŭ, laptele, brânza şi mieii tinerĭ suntŭ unŭ articulŭ fórte căutatŭ.

La ḑile potrivite au acum şi cei mai sĕracĭ Românĭ plăcerea de a auḑi escelenta musică, care se produce şi esecută (cântă) chiarŭ şi melodiile naţionale proprii, pe carĭ înşişĭ le cântau şi le cântă în singuraticele lorŭ stânĭ, séu cum cântă unii păstorĭ cu multŭ plăcutele fluere, ce le pórtă totdéuna cu sine la brêu.

Ba, póte că nu puţinŭ li se linguşesce mândria naţională, când ei înşişĭ vĕdŭ pe regina lorŭ **Elisabeta**, cea atâtŭ de plăcută pentru afabilitatea ei cea mare, jucândŭ hora îmbrăcată în costumŭ naţionalŭ afară pe pajistea verde în mare societate. La astfelŭ de sĕrbătorĭ se mişcă fruntaşii şi cei de rêndŭ unii printre alţii fără sĕ se geneze.

Numai séra târḑiu se întorcŭ locuitorii înapoi pe a depărtatele lórŭ colibĭ şi acum au materiă de povestitŭ pe mai multe sĕptĕmânĭ. Işĭ póte cineva cugeta, câtŭ de îmbĕtătorŭ efectŭ trebue sĕ facă strălucirea şi multa viéţă dintr'o reşedinţă asupra acestorŭ ómenĭ simpli, carĭ în tótă bună vremea sĕ vĕḑură încungiuraţĭ numai de imposanta, dér singuratica natură a locului lorŭ de locuinţă, unde nu auḑiră altă musică, decâtŭ vêjeitulŭ cascadelorŭ (de apă) şi vuetulŭ nemărginitelorŭ pădurĭ de bradŭ. Sĕ sperămŭ, ca nouĕle strălucirĭ sĕ nu le strice gustulŭ de singuratica viéţă de munte, dér totuşĭ nu de totŭ lipsită de plăcerĭ.

Editorŭ: Iacobŭ Mureşianu.
Redactorŭ responsabilŭ: Dr. Aurel Mureşianu.

Cursulŭ la bursa de Viena

din 6 Martie st. n. 1886

Rentă de aurŭ 4%	104 45	Bonurĭ croato-slavone	104.50
Rentă de hârtiă 5%	95.80	Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	100.75
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	155.25	Imprumutulŭ cu premiu ung.	121 60
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	100.90	Losurile pentru regularea Tisei și Segedinului	125.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	127 —	Renta de hârtiă austriacă	85.70
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	115.—	Renta de arg. austr.	85.95
Bonurĭ rurale ungare	104 75	Renta de aurŭ austr.	114.65
Bonurĭ cu cl. de sortare	1C4 75	Losurile din 1860	140 20
Bonurĭ rurale Banat-Timișŭ	104.75	Acțiunile băncei austro-ungare	87.4—
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.75	Act. băncei de creditŭ ung.	305.25
Bonurĭ rurale transilvane	104 75	Act. băncei de creditŭ austr.	297.90
		Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.94½
		Napoleon-d'orĭ	99.—
		Mărcĭ 100 împ. germ.	61.65
		Londra 10 Livres sterlinge	125.90

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 22 Fevruarie, st. v. 1886.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%)	92½	93—
Renta rom. amort. (5%)	95¾	96¼
» convert. (6%)	88¼	89¼
Împr. oraș. Buc. (20 fr.)	30—	32—
Credit fonc. rural (7%)	102¼	103—
» „ „ (5%)	85¼	86—
» » urban (7%)	98½	99—
» » » (6%)	——	——
» » » (5%)	82¾	83½
Banca națională a României 500 Lei	——	——
Ac. de asig. Dacia-Rom.	——	——
« » » Națională	——	——
Aurŭ contra bilete de bancă	15 —	15¼
Bancnote austriace contra aurŭ	2.00—	2.02

Cursulu pieței Brașovŭ

din 4 Martie st. n. 1886

Bancnote românescĭ	Cump.	8.62	Vênd.	8.65
Argint românesc	»	8.50	»	8.60
Napoleon-d'orĭ	»	9.97	»	10.02
Lire turcescĭ	»	11.22	»	11.32
Imperialĭ	»	10.20	»	10.30
Galbenĭ	»	5.90	»	5.95
Scrisurile fonc. »Albina«	»	100.—	»	101.—
Ruble Rusescĭ	»	123.—	»	124.—
Discontulŭ	»	7—10 % pe anŭ.		

Mersulŭ trenurilorŭ

pe linia **Predealŭ-Budapesta** și pe linia **Teiușŭ-Aradŭ-Budapesta** a calei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Bucurescĭ	—	—	7.45	—
Predealŭ	—	—	12.50	—
	—	—	1.09	—
Timișŭ	—	—	1.40	—
Brașovŭ	—	—	2.27	—
	6.22	—	2.55	—
Feldióra	7.01	—	3.38	—
Apatia	7.33	—	4.17	—
Agostonfalva	8.01	—	4.47	—
Homorodŭ	8.45	—	5.42	—
Hașfaleu	10.10	—	7.37	—
Sighișóra	10.29	—	8.01	—
	10.39	—	8.21	—
Elisabetopole	11.19	—	9.05	—
Mediașŭ	11.54	—	9 43	—
Copsa mică	12.12	—	10.02	—
Micăsasa	12.56	—	6.20	—
Blașiu	1.30	—	6.59	—
Crăciunelŭ	1.45	—	7.15	—
Teiușŭ	2.11	—	7.43	—
Aiudŭ	2.55	—	8.29	—
Vințulŭ de susŭ	3.17	—	8.55	—
Uióra	3.24	—	9.04	—
Cucerdea	3.31	—	9.12	—
Ghirisŭ	4.09	—	10.23	—
Apahida	5.36	—	12.32	—
Clusiu	5.56	—	12.59	—
	6.08	—	—	8.00
Nedeșdu	6.29	—	—	8.34
Ghirbĕu	6.45	—	—	8.59
Aghirișŭ	7.00	—	—	9.34
Stana	7.26	—	—	10.16
Huiedinŭ	7.48	—	—	11.04
Ciucia	8.28	—	—	12 17
Bucia	8.47	—	—	12.47
Bratca	9.06	—	—	1.21
Rév	9.26	—	—	2.05
Mező-Telegd	10 01	—	—	3.08
Fugyi-Vásárhely	10.20	—	—	3.39
Várad-Velințe	10.30	—	—	3.55
Oradia-mare	10.37	—	—	4.05
	10.51	—	10.37	—
P. Ladány	12.37	—	12.59	—
Szolnok	2.58	—	4.45	8.22
Buda-pesta	6.00	—	10.05	10.30
Viena	6.35	—	10.50	—
	3.00	—	6.05	—

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ omnibus	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	—	—	—	—	--
Budapesta	6.47	—	3.15	6.20	8.00
Szolnok	10.37	—	7.29	9.11	11.40
P. Ladány	1.44	—	8.27	11.26	2.31
Oradea mare	5.33	—	—	1.28	—
Várad-Velencze	—	—	9.45	2.00	-
Fugyi-Vásárhely	—	—	9.59	2 11	—
Mezŏ-Telegd	—	—	10.28	2.34	—
Rév	—	—	11.36	3.18	—
Bratca	—	—	12.10	3.41	—
Bucia	—	—	12.43	4.01	—
Ciucia	—	—	1.31	4.26	—
Huiedin	—	—	2.56	5.08	—
Stana	—	—	3.29	5.27	—
Aghiriș	—	—	4.00	5.50	—
Ghirbĕu	—	—	4.18	6.02	—
Nedeșdu	—	—	4.36	6.24	—
Clușiu	—	—	5.05	6.43	--
	12.05	—	—	7.03	—
Apahida	12.31	—	—	7.26	—
Ghiriș	2.16	—	—	8.51	—
Cucerdea	3.12	—	—	9.31	—
	3.32	—	—	9.43	—
Uióra	3.41	—	—	9.51	—
Vințulŭ de susŭ	3.50	—	—	9.58	—
Aiudŭ	4.25	—	—	10.24	—
Teiușŭ	4.50	—	—	10.44	--
Crăciunelŭ	5.41	—	—	11.28	--
Blașŭ	6.02	—	—	11.44	—
Micăsasa	6.40	—	—	12.18	—
Copșa mică	7.00	—	—	12.36	--
Mediașŭ	—	—	—	1.22	6.01
Elisabetopole	—	—	—	1.56	6.40
Sigișóra	—	—	—	2.34	7.20
Hașfaleu	—	—	—	3.02	8.01
Homorod	—	—	—	4.41	10.05
Agostonfalva	—	—	—	5.30	11.02
Apatia	—	—	—	6.03	11.37
Feldióra	—	—	—	6.35	12.14
Brașovŭ	—	—	—	7.14	1.09
	—	—	—	—	1.50
Timișŭ	—	—	—	—	2.48
Predealŭ	—	—	—	—	3.23
	—	—	—	—	4.56
Bucurescĭ	—	—	—	—	9.40

Teiușŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Teiușŭ	11.09	—	3.56
Alba-Iulia	11.46	—	4.27
Vințulŭ de josŭ	12.20	—	4.53
Șibotŭ	12.52	—	5.19
Orăștia	1.19	—	5.41
Simeria (Piski)	1.48	—	6.08
Deva	2 35	—	6.39
Branicĭca	3.04	—	7.04
Ilia	3.36	—	7.29
Gurasada	3.50	—	7.41
Zam	4.25	—	8.12
Soborșin	5.09	—	8.49
Bĕrzova	5.56	—	9.29
Conopŭ	6.18	—	9.49
Radna-Lipova	6.57	6.14	10.23
Paulișŭ	7.12	6.30	10.37
Gyorok	7.27	6.47	10.52
Glogovațŭ	7.56	7.17	11.18
Aradŭ	8.10	7.32	11.32
Szolnok	2.39	12.00	4 53
	3.16	12.14	5.10
Budapesta	7.10	2.10	8.16
Viena	—	8.00	6.05

Budapesta-Aradŭ-Teiușŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ accelerată	Trenŭ omnibus
Viena	11.00	7.15	—
Budapesta	8.05	1.45	8.00
Szolnok	11.02	3.44	11.40
	11.12	4.02	12.00
Aradŭ	3.37	7.53	5.25
Glogovațŭ	4.13	—	6.19
Gyorok	4.38	—	6.46
Paulișŭ	4.51	—	7.00
Radna-Lipova	5.10	—	7.23
Conopŭ	5.38	—	7.51
Bêrzova	5.57	—	8.10
Soborșin	6.42	—	5.58
Zam	7.14	—	9.28
Gurasada	7.43	—	9.56
Ilia	8.01	—	10.17
Branicĭca	8.21	—	10.38
Deva	8.47	—	11.05
Simeria (Piski)	9.05	—	11.23
Orăștiă	10.10	—	12.24
Șibotŭ	10.43	—	12.53
Vințulŭ de josŭ	11.04	—	1.22
Alba-Iulia	11.19	—	1.40
Teiușŭ	12 05	—	2.24

Aradŭ-Timișóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne
Aradŭ	6.00	12.55	8.25
Aradulŭ nou	6.25	1.21	8.36
Németh-Ságh	6.50	1.46	8.54
Vinga	7.19	2.18	9.13
Orczifalva	7.38	2.36	9.25
Merczifalva	7.56	2.53	9.36
Timișóra	8.42	3.40	10.06

Simeria (Piski) Petroșenĭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Simeria	6 30	11.50	2.23
Streiu	7.05	12.27	3.00
Hațegŭ	7.53	1.19	3.49
Pui	8.46	2.10	4.40
Crivadia	9.33	2.57	5.28
Banița	10.11	3.35	6.07
Petroșenĭ	10.43	4.04	6.39

Timișóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timișóra	6.07	12.25	5.00
Merczifalva	6.40	1.16	5.50
Orczifalva	6.51	1.34	6.07
Vinga	7.08	2.04	6.32
Németh-Ságh	7.23	2.25	6.53
Aradulŭ nou	7.40	2.54	7.24
Aradŭ	7.50	3.10	7.40

Petroșenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de pers.
Petroșenĭ	6.49	9.33	5.28
Banița	7.27	10.14	6.08
Crivadia	8.06	10.54	6.45
Pui	8.50	11.37	7.35
Hațegŭ	9.31	12.17	8 02
Streiu	10.16	12.58	8.44
Simeria	10.53	1.35	9.15

Tipografia *ALEXI* Brașovŭ.